

El triomf del catalanisme polític

El 21 d'abril del 1907 es van celebrar eleccions generals a les Corts espanyoles, en les quals per primera vegada es presentava Solidaritat Catalana, el moviment solidari constituït el febrer del 1906 que integrava carlins, regionalistes i republicans –tret dels partidaris de Lerroux– per defensar-se de les agressions de la política espanyola contra Catalunya, especialment arran dels esdeveniments del *Cu-Cut!* succeïts el novembre del 1905. El triomf fou aclaparador. Les expectatives electorals en aquestes eleccions eren enormes. El 10 de març del mateix any s'havien celebrat eleccions provincials, en les quals ja s'havia presentat Solidaritat Catalana i per bé que només havia aconseguit formar candidatures a Barcelona i Girona, la seva participació havia estat un èxit. Els 24 diputats solidaris de Barcelona –d'un total de 36– havien donat la presidència de la Diputació a Enric Prat de la Riba.

Era una autèntica premonició, que, no cal dir-ho, provocava les iras dels partits dinàstics espanyols, que ben aviat batejaren la barreja ideològica existent a la Solidaritat com el "*montón*", però com explicava el poeta Joan Maragall al dirigent conservador espanyol Antonio Maura, en un article publicat el 13 d'abril del 1907, "d'aquests *montons* surten les grans gestes històriques, les for-

Fa cent anys justos el catalanisme aconseguia una contundent victòria política. El 21 d'abril del 1907 se celebraren eleccions generals a les Corts espanyoles. La coalició Solidaritat Catalana s'hi va presentar i va obtenir uns resultats extraordinaris.

tes afirmacions nacionals, les guerres d'independència o reconquesta més glòries, les croades de tota mena i, sobretot, les resurreccions dels pobles. I trist del fill de mare que no hi sia llavors en el seu *montón!*"

El fet fou que en aquesta ocasió es van presentar candidats a totes les circumscripcions electorals, els 36 districtes electorals existents a Catalunya. 17 republicans, de totes les tendències –des dels federals fins als unionistes passant pels nacionalistes–, 15 regionalistes, 6 carlistes i 4 independents. Entre aquests destacava el coronel Francesc Macià, que va haver de donar-se de baixa de l'exèrcit i que es presentava per les Borges Blanques i per Barcelona. Però hi figuraven també republicans històrics com Nicolàs Salmerón, que es presentava per Barcelona, o Pi i Arsuaga, el fill de Pi i Margall, juntament amb homes

L'atemptat contra Nicolás Salmerón i Francesc Cambó

Eren les 9 h de la nit del dijous dia 14 d'abril quan Nicolás Salmerón, juntament amb Francesc Cambó, Eusebi Corominas, Roca i Roca, Odón de Buen, Pablo Salmerón i Nubiola s'adreçaven, amb un cotxe de cavalls, des de l'hotel Colón fins al casino de Sants, on havien de pronunciar un míting de propaganda electoral. El viatge s'havia realitzat sense incidents fins que un cop superada la plaça de braus de les Arenes des de la Gran Via, en entrar per la carretera d'Hostafrancs, i a l'altura del carrer Consell de Cent, un nombrós grup d'homes –entre catorze i vint– armats amb pistoles i revòlvers van disparar una vintena llarga de trets contra el vehicle. Tots els passatgers del vehicle van resultar il·lesos excepte Cambó, que tot seguit es va exclamar amb un "estic ferit". Una bala li havia penetrat pel costat

dret. Enviat a la farmàcia de Narcís Vergés, a la mateixa carretera de Sants, perquè li fessin les primeres cures, a les 2 h de la matinada fou traslladat a la clínica del doctor Fargas, amb un pronòstic greu. L'impacte de l'atemptat fou enorme tant a Catalunya com a la resta de l'estat i, segurament, en contra de tots els pronòstics, va acabar afavorint les candidatures solidàries. Les sospites van recaure de manera immediata sobre els lerrouxistes. Prop del lloc on es va produir l'atemptat existia un local republicà i ben aviat foren detinguts dos sospitosos, Mariano Miranda i José Matamala, que foren processats per homicidi frustrat. L'endemà el mateix Lerroux encara va patir les iras de la població mentre es trobava en un acte de propaganda a Rubí. A la fi, Cambó va aconseguir recuperar-se lentament de la ferida.

Un dibuix de l'època que il·lustra l'atemptat que va patir Francesc Cambó el 14 d'abril del 1907. A la pàgina anterior, un cartell electoral que demana el vot per a uns dels candidats de Solidaritat Catalana.

emblemàtics del regionalisme, com Francesc Cambó, Puig i Cadafalch o Ventosa i Calvell o el tradicionalista Miquel Junyent.

Una campanya calenta. L'escomesa dels solidaris era tan forta que ben aviat va quedar clar que anaven a arrasar literalment a tot arreu, fins al punt que algun dels cacics històrics, com fou el cas del terrassenc Alfons Sala, van renunciar a presentar-se a les eleccions. I així les candidatures antisolidàries van estar formades sobretot pels republicans lerrouxistes, que, a aquestes altures, havien manifestat ja tot el zel anticatalanista de què eren capaços. I no van faltar friccions o agressions, com la que van patir –vegeu el requadre– Nicolàs Salmerón i Francesc Cambó, el dijous abans de les eleccions, el dia 18 d'abril.

El diumenge abans, el 14 d'abril, Solidaritat havia donat a conèixer el seu programa en el míting del Teatre Tívoli de Barcelona, on el republicà Roca i Roca va llegir la declaració de Solidaritat en què es manifestava, entre altres coses, que "Catalunya, per especials condicions de temperament i de situació, ha experimentat abans que altres

regions i amb la més gran intensitat, aquesta renovació social precursora de la renovació política. A Catalunya la vivificació del cos social, la intensificació del seu funcionalisme ha arribat a la màxima plenitud, i d'aquí que a Catalunya hagi començat el procés de penetració de l'estat, la lluita per portar a l'estat l'onada fecundant de la vitalitat popular". En un mar d'entusiasme van intervenir, també, Puig i Cadafalch, Cambó, els republicans Emili Junoy, Ildefons Sunyol, Vallès i Ribot i Nicolàs Salmerón i especials aplaudiments va rebre el telegrama que llegí Cambó, del dirigent tradicionalista Vázquez de Mella, on mostrava (en castellà a l'original) "la meua adhesió entusiasta incondicional a Solidaridad que no només és obra de restauració de Catalunya, sinó exemple per a la resta de regions i vertadera empresa de salubritat pública. Sortirà de les fronteres catalanes i s'estendrà per la Península fomant una Espanya forta i lliure. Endavant sense vacil·lar: Visca Catalunya!".

Els resultats electorals. Amb aquests antecedents, l'onada solidària va ser inapel·lable: de les 44 actes de di-

putat possibles que corresponien a Catalunya, 41 foren per a Solidaritat, tot venent en els districtes electorals de Cervera, Puigcerdà, Vilanova i la Geltrú, Vilademuls, Berga, Gadesa, Arenys de Mar, Barcelona (6 diputats), el Vendrell, Girona, Castellterçol, la Seu d'Urgell, Granollers, Terrassa, Vic, Tremp, Olot, Borges Blanques (Francesc Macià, que va renunciar a l'acta de diputat per Barcelona), la Bisbal, Tarragona-Reus-Falset (tres diputats), Solsona, Sant Feliu de Llobregat, Lleida, Sabadell, Igualada, Valls-Montblanc, Mataró, Balaguer, Figueres, Manresa, Santa Coloma de Farners i Vilafranca del Penedès. Els únics districtes on no guanyaren foren els de Torroella de Montgrí, Tortosa, Roquetes i Sort-Vieja. A Barcelona la participació electoral fou la més alta de tota l'etapa de la Restauració, amb un insòlit 58%. I a desgrat que aviat es van manifestar fissures en l'acció parlamentària dels diferents diputats solidaris, aquestes eleccions van representar la consolidació del catalanisme polític i l'inici de la davallada del lerrouxisme.

Pelai Pagès i Blanch